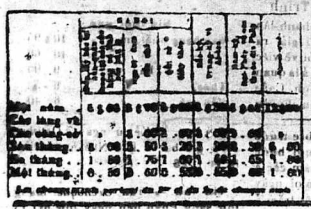
NAM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2267 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ BA 7 OCTOBRE 1924

DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE — N° 2805

ANNONCES

Trường Sơ-học nên mở nhiều thêm

Cứ đến đầu năm học, thì lại thấy cái nỗi khổ thiếu trường, nói ngay như ở Hà-nội năm nay trẻ con đến tuổi xin vào học, trường nào cũng có kể hàng trăm mà mỗi trường thu nhận chỉ được mươi lăm người, coi đó thì đủ biết trường học ở xứ ta còn cần phải mở thêm nhiều lắm.

Nước Nam ta ngày xưa sự giáo-dục rất là cẩu-thả, trường công của triều-đình đặt ra, ở tỉnh thì có trường quan đốc, ở phủ huyện thì có trường huấn trường giáo, những trường ấy toàn là để dạy những đại tập, còn tiểu học thì mặc dân-gian mở lấy trường mà dạy, đón lấy thầy mà học, triều đình không chú-ý đến chút nào. Xưa kia cách học chỉ chuyên theo một lối văn-chương, học một trường theo một thầy, cũng có thể thành đạt được; và lại cách học rất là giản dị, học phí đã ít, mà học bổng cung thầy cũng không bao nhiêu, cho nên tiền-học tuy không có trường công, mà dân gian vẫn có thể gom góp nhau, để đón thầy mở trường cho con em học, việc học vẫn không có trở ngại gì. Bây giờ theo phép học mới, tốn phí đã nặng, mà việc đón thầy lại rất khó khăn, những người học-vấn lẳng xẳng, thì không dủ tư-cách dạy, mà đón những người học hành đủ tư-cách sư-phạm có bằng nọ bằng kia, thì không những là phí tổn nặng nề, mà hạng người ấy cũng khó kiếm được, hiện nay nhà Học-chính cũng còn đương phải cần thầy giáo, huống chi dân-gian đón đâu được thầy dạy tư. Ấy vì mấy điều khốn nạn ấy, không những là trường thành-chung, trường chuyên-môn, phải nhờ sức chính-phủ lập cho, mà nhất là khoa tiểu-học lại càng trông mong vào các công trường, độ là một việc rất cần thiết ở xã-hội Việt-Nam đương buổi học mới mở-mang này.

Người Việt-Nam hiện thời đương khuynh-hướng về đường tân học, không những là người ở thành-thị và những nhà phong phú, con cái đến tuổi học, đã lo cho vào trường; cả những người ở chốn thôn-quê và những nhà gia-tư thường thường, cũng đành chịu cam khổ chắt bóp, ăn nhịn để dành, để có đủ tiền cho con đi học. Mà than ôi! số học trò một ngày một đông thêm, mà trường tiểu học mở thêm không được mấy. Chưa nói đến các nơi thôn giã xa-xôi, trẻ con không có chỗ học, hãy nói ngay ở Hà-thành lắm nhà lo cho con đi học tuột là khốn khổ vất vả, năm nay chưa được, đành đợi năm sau, năm sau chưa được, lại đành đợi năm sau nữa. Niên-hạn học đã nghiêm, mà tuổi con một ngày một lớn, trường công không đủ, đành chịu nỗng phí thì giờ, thở ngắn than dài mà bó tay ngồi chịu.

Ôi! việc giáo-dục của một đứa trẻ con, không những là chỉ quan-hệ đến mối hạnh-phúc của một gia-đình, mà lại có ảnh-hưởng đến cả vận mệnh của một dân-tộc, Chánh-phủ Bảo-hộ đã nhận lấy cái trách-nhiệm quí-báu khai hóa cho nước Nam, từ khi phép học cũ bỏ hẳn, về việc giáo-dục, chánh-phủ rất là lưu tâm, ở các chốn thôn quê, hoặc trợ cấp tiền để lập trường, hoặc bổ thầy giáo về cho, trường nam sư-phạm và nữ sư-phạm số học trò lấy vào cũng rộng, muốn rèn dúc cho nhiều thầy giáo, để giúp đỡ việc giáo-dục sau này. Ý chánh-phủ vẫn muốn cho sự học phổ thông tràn trải khắp cả trong nước, để mở mang dân-trí, mà mưu sự tiến-hóa tương lai. Người Nam tin cậy ở cái chánh sách rộng rãi của chánh-phủ, ai cũng có ý chắc rằng sự giáo-dục ở bản-xứ sau này sẽ một ngày một mở rộng thêm, mà con-trẻ sau này sẽ phần nhiều được nhờ cái học phổ-thông không đến nỗi phải chịu ngu dốt tối tăm như trước nữa.

Dân-tộc Việt-Nam ta là một dân-tộc bản khoải, sự cần thiết nhất là sự giáo-dục phổ-thông, mà muốn cho sự giáo-dục được phổ thông, thì tất phải mở rộng nền sơ-học. Nghị-viện Tư-vấn Bắc-kỳ cũng đã nhiều lần đề cập mà hết sức thỉnh-cầu; chánh-phủ tưởng cũng xét thấu cái lòng khuynh-hướng của người Nam, và cái tình-trạng xin học khốn nạn của con trẻ, sẽ trù liệu phương pháp để mở rộng nền tiểu-học cho người Nam, khiến cho khắp chợ thì quê, trường tiểu-học ngày lập thêm nhiều dần, cho trẻ con không đến nỗi bỏ quá mất thì giờ, mà sự giáo-dục phổ-thông cũng khoáng-trương thêm được. Dân trí khai thông nhờ vào đó, tiền đồ của dân-tộc ta cũng trông vào đó. Mong lắm thay!

H. T. B.

SỐ NGƯỜI TỰ-SÁT Ở CÁC NƯỚC ÂU-CHÂU

Theo như một biểu-lộng kê về số người tự sát ở Âu-châu thì cứ một ngàn người dân, số người tự sát như sau này:

Đức	2,71
Đan-mạch	2,58
Thụy-sĩ	2,30
Pháp	1,87
Áo	1,63
Phanh-lan	1,25
Thụy-điển	0,90
Na-uy	0,76
Hà-lan	0,52
Ý-đại-lợi	0,46
Tây-ban-nha	0,35

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 và 5 Octobre 1924

Đại-hội-đồng hội Vạn-thường

Theo như lời M. Young xin, hội đồng hội-thường hoãn đến ngày 13 octobre, mới luận các về việc thi-hành chương trình Dawes.

Tại hội Vạn-quốc

Đại-hội-đồng hội Vạn quốc đã bỏ về kín tuyển cử các hội-viên bất thường tại hội-đồng quản trị hội Vạn-quốc. Sáu hội-viên cũ lại được tái cử. Trong 47 vé bàu, nước Uruguay được 44 vé, nước Brésil được 40 vé, nước Tchéco Slovaquie được 40 vé, nước Tây-ban-nha được 36 vé, nước Bỉ được 34 vé.

M. Motta có báo tin rằng hiện đã được mười nước ký bản ấn văn về việc phân xử các việc phân tranh quốc-tế là nước Albanie, Bảo, Pháp, Hy-lạp, Littonie, Bỏ-đào-nha, Balan, nước Serbes Croates et Slovènes, Tchéco-Slovaquie.

Ông lại tuyên bố rằng nước Pháp đã ưng thuận cả các điều khoản về việc cưỡng bách phải chịu quyền xử đoán của tòa thẩm-phán quốc-tế.

Sau ông đọc diễn văn khen ngợi công việc của đại hội đồng và tuyên bố rằng đại hội-đồng giải tán.

Quan Herriot với hội Vạn-quốc

Quan Herriot có gửi cho ông Motta hội-trưởng hội Vạn-quốc một bức điện tín khen ngợi mọi việc của hội Vạn-quốc đã làm được. Ngài có nói: nước Pháp rất mong rằng công việc đã làm được sẽ theo đuổi cho đến nơi đến chốn để sau này trừ tình cho các dân tộc được hưởng sự bình yên không phải tổn thiệt về việc chinh bị quân nhu nữa.

Quan Caillaux tại Sarthe

Quan Caillaux có đọc một bài diễn-văn chính trị quan trọng ở Sarthe.

Thời tiết ở nước Pháp

Ở Provence lại mưa gió dữ dội. Sông Rhône và sông Isère tràn lên các khu đất thấp ở Avignon bị ngập. Mùa màng tổn hại rất nhiều. Trong quận Var đường sá nhiều nơi bị đứt.

Cảm tạ lương-ý

Quan Maurice Sarraut đã thay mặt chánh-phủ Pháp gửi cho giáo-sư Julliard bức để tỏ lạng bắc-đẩu bội tinh của chánh-phủ Pháp ban cho giáo sư về việc cứu khỏi quan Maurice Sarraut.

Capite, ngày 5 Octobre 1924

Cuộc bay vòng thế-giới của nước Argentine

Tin Thượng-hải. — Ngày mai phi-tướng Zuni sẽ bay đi Kagoshima.

Gió bão dữ dội ở Phi-luật-tân

Tin Manille, 4 — Ngày hôm qua, ở thung lũng Cagayan gió bão dữ dội. Nhà cửa ở thành Lalloc trong năm phần bị hủy-hoại mất bốn phần. Sông Cagayan tràn lên, nước chảy nhanh tới mười dặm trong một giờ, mọi vật trên bờ bị trôi bằng cả. Đêm hôm qua có một cái nhà trôi người cả tầng theo dòng nước, trong nhà có một cái tử thi. Dòng sông đầy những cây cối, gỗ gạch và xác vật. Trận bão dữ dội này làm hiện hãn hình thể miền ở gần cửa sông. Phải đợi xem đường đất biến đổi sau nóng thế nào, mới dám cho tàu bể đi vào cửa sông.

Nước Nga với nước Trung-hoa

Tin Bắc-Ninh, 5. — Đại biểu chánh-phủ Xô-viết đã kéo cờ trắng trên bộ đại-sứ Nga. Mọi sự như thường, không có gì lạ. Quan đại-sứ Karakhan đã tiếp kiến nhiều người Trung-hoa đến chúc mừng. Nhưng vì việc chánh-phủ Xô-viết có giao ước riêng với Trương-tác-Lâm, cho nên nghị-viện Trung-hoa định hãi việc công nhận cho chánh-phủ Xô-viết.

Việc chiến-tranh ở Trung-hoa

(Điện-báo Reuter)

Dân sự Chiết-giang với việc chiến tranh

Báo *N. C. Daily News* có nói: Việc biến loạn trong tỉnh Chiết-giang mới đây là do một vị thượng-quan ở Chiết-giang điện đình với các nhà quyền binh bên địch quân ở đường cương-giới Phúc-kiến mà gây nên. Người đứng làm môi giới về cuộc điều-đình ấy, là một viên tướng kỳ binh cũ, ban học cũ của Tôn-truyền-Phương, đốc-lý tỉnh Phúc-kiến nên không muốn đánh nhau với Tôn-truyền-Phương. Hai sư-đoàn của Chiết giang, là sư-đoàn thứ nhất và sư-đoàn thứ nhì đánh nhau với quân Phúc-kiến không dụng công kháng cự chút nào, tự tuyên bố rằng bị thất bại mà lui ra khỏi đường trận, rồi theo hẳn địch quân, rồi cùng kéo đi đánh mặt Hàng-châu. Tỉnh-trưởng Chiết-giang là Chang, coi sư đoàn thứ nhất và sư-đoàn thứ nhì, bấy giờ lại ở Hàng-châu, chứ không có ở mặt trận. Chang biết mình là có lỗi bèn xin từ chức, nhưng có lẽ ký thực Chang cũng có dính vào đấy chứ không sao không được.

Bấy nay người ta đồn rằng viên công-an cục trưởng tỉnh Chiết-giang là Hsin-Chao tự chiếm lấy chức tỉnh trưởng tỉnh Chiết-giang, nhưng điều ấy thực không có lý chắc nào. Vì đốc-quân Lư và tỉnh-trưởng Chang bỏ chức mà chạy, nên Hsin-Chao phải tự quyền chức tỉnh trưởng, để trông nom các việc vặt hằng ngày, chứ chính Hsin-Chao cũng không quyết chiếm chức ấy, và trong tỉnh hiện nay các người quyền thế cũng lắm người muốn nhận cả chức tỉnh trưởng lẫn chức đốc quân.

Đó là nói về các quan chức trong-tá, còn như dân-sự ở Chiết-giang thì ai nấy coi như việc chiến-tranh đối với Chiết-giang thế là kết liễu. Dân sự cho là chiến đoàn không phải đợi tỉnh Chiết-giang khởi lên, nhưng vì Giang-tô, Phúc-kiến và An-huy công-kích Chiết-giang, mà các tỉnh ấy lại có quân tỉnh của chánh-phủ Bắc-kinh trợ lực, chứ chính tỉnh Chiết-giang, không có khai chiến-đoan. Cái mục đích của chánh-phủ Bắc-kinh là trục Lư-vĩnh-Tường ra khỏi Chiết-giang, nay Lư đã bỏ Chiết-giang mà đi rồi, ấy thế mà tỉnh Chiết-giang vẫn bị công-kích hoài, họ không hiểu cái lẽ là làm sao.

Hiện nay Lư-vĩnh-Tường đã lui đến Long-tuyền, nghĩa là một hạt không thuộc về Chiết-giang. Nguyên khi làm lễ khánh thành bộ bảo an ấy viên ở Thượng-hải, thì có cất một chiến là Long-hoa, cho viên chánh bộ lý, tức là Hà-phong-Lâm, cai-trị. Chính ấy từ đấy thành ra một châu độc lập, không thuộc về Giang-tô, mà cũng không thuộc về Chiết-giang. Hà-phong-Lâm là một người bạn của Lư-vĩnh-Tường, nay Lư đến ở Long-hoa tức là một người khách của Hà-phong-Lâm. Vậy nay Tê-phiếp-Nguyên chỉ nên đánh nhau với Hà-phong-Lâm là phải, chứ Chiết-giang có can thiệp gì nữa mà đánh Chiết-giang mãi.

Dân sự nghĩ như thế, nhưng không phải là họ có ghét gì Lư-vĩnh-Tường đâu. Họ vẫn mến Lư, mà Lư có dùng đến, họ cũng hết sức giúp. Nhưng vì việc biến loạn xảy ra ở đường cương-giới Phúc-kiến, nên địch quân tràn vào địa hạt Chiết-giang, mà trước đây Lư có hứa giữ cho hàng tỉnh không bị địch quân tràn vào, nay Lư thấy mình không giữ được đúng nước, nên Lư phải từ chức đó thôi.

Báo *N. C. Daily News* có nói Lư-vĩnh-Tường là một người từ tế nhã nhặn, Lư không bận bình phục, điện mạo rất ư ân từ trung-hậu. Lư không nói tại làm sao Lư bỏ Hàng châu. Lư có nói: Chẳng biết mai kia cục điện xoay vần ra thế nào, tôi cũng không thể nói trước được. Nhưng hiện nay hãng biết rằng tôi ở đây cầm quân được tiện lợi hơn cả, thì tôi hãy cứ ở đây.»

Lư lại nói cái tình thế của tỉnh Chiết-giang ngày nay, cũng không có ẩn-ưởng đến cái tình thế của Trương-tác-Lâm được, vì Trương bây nay vẫn không công-nhận chánh-phủ Bắc-kinh, và không có can-thiệp gì với chánh-phủ ấy cả. Lư lại nói Lư cũng không tiếp được tin tức gì của Trương.

Lính bị thương nói rằng vì đại bác bắn vào chiến-tuyến đóng dưới sông Dương-tử nên Lưu-hà bị cháy to lắm.

Cái chỉ định của Trương

Bắc-kinh, 20 Septembre. — Trương-tác Lâm định kế thắng trận thì Trương sẽ cải-cách rất nhiều và cử tổng-thống khác thế cho Tào-Côn. Trương đã chọn được một người giỏi nhất nước Trung-hoa là Đoàn-kỳ-Thụy. Đoàn được Nam Bắc cùng tin cậy cả. Trương nói nay muốn đạt cái mục đích ấy, thì trước nhất phải trừ Ngô-bội-Phu đã, mà cái thế Ngô ngày nay cũng không lấy gì làm ghê gớm lắm.

Ngô kể tội Trương

Bắc-kinh 26 Septembre. — Ngô-bội-Phu có gởi bức văn kể tội trạng Trương-tác-Lâm. Đại-khái Ngô nói Ngô-bất đắc dĩ phải ra tay cứu với cho ba tỉnh Phụng-thiên, Cát-lâm và Hắc-long-giang ra ngoài cái vòng áp-chế của Trương-tác-Lâm.

Chỉ trừ Trương-tác-Lâm và con trai hắn cái tội ác không sao tha thứ được, còn như tướng-sĩ trong ba tỉnh ấy ai chịu đầu hàng, đều được trọng đãi cả. Ngô có nói: Vâng mệnh chánh-phủ trung-ương, ta phải thu lập quân lính, để trừ kẻ việc nội-loạn, mà thống nhất toàn quốc như lòng mong đợi của người ngoại quốc. Ta chắc là việc ta làm đây, người ngoại quốc đều cho là phải.

Người ngoại-quốc ta đãi một cách bình-đẳng. Ta sẽ bảo hộ tài sản và tính mạng, ai nấy không phải lo ngại. Độc đường hỏa xa Nam-Mãn có nhiều nhà buôn Nhật-bản, ta sẽ trù liệu cho các nhà ấy có thể làm ăn như thường.

Ngà lại nói: Ngô phải ba sự-đoàn đi đánh những kẻ có tội, chứ không có làm hại những kẻ lương-dân. Khi nào khôi phục được hòa-bình, thì nhân-dân ngoại-quốc nhân-dân Trung-hoa sẽ lại được yên-ổn làm ăn như thường. Mà khi nào khắp mọi nơi được hưởng phúc hòa bình, thì cái công việc của Ngô mới là xong vậy.

Trương-tác-Lâm với nước Nga

Thượng-hải, 26 Septembre. Trương có nói Trương điều đình với chánh-phủ Xô-viết đã ổn thỏa.

Ngày 25 septembre, bộ ngoại-giao ở Bắc-kinh có lộ tình hết phục với quan đại-sứ Nga về việc chánh-phủ nước Nga đình-nước với Trương-tác-Lâm, nói rằng chánh-phủ Bắc-kinh không công-nhận một bản giao-ước ký với một người bạn-nghịch với chánh-phủ Bắc-kinh.

Có tin rằng các điều khoản trong bản giao-ước ấy, cũng đúng hệt như bản giao ước của chánh phủ Xô-viết ký với chánh-phủ Bắc-kinh, ngày 31 Mai về đường hỏa-xa ở đông bộ Trung-hoa.

Quận Bắc-kinh với quân Mãn-châu

Thượng-hải 27 Septembre. — Ở Phụng-thiên có tin đồn nói rằng đạo quân thứ năm, do Ngô-bội-Phu chỉ huy, tiến về miền tây-nam Kailu, định đến đánh Chinchowfu, và Chaoping.

Đạo quân thứ hai do Lí chấn-lin, đốc suất, tiến về miền tây-nam đi đánh Kienchanhsien, và định đánh đến Nhiệt-hà.

Tướng Phùng tiến về miền Hi-phong-k'ầu, nhưng có lẽ định đến đánh Cổ bắc-châu.

Các báo Nhật nói rằng Mông-cổ gửi viện-binh đến cho Trương-tác-Lâm.

CÁI VẤN ĐỀ NHA-PHIẾN Ở TRUNG-HOA

(Tin Bắc-kinh, 15 Août)

Hội quốc-tế trừ nha-phiến tổ tình phản-đối kịch liệt về việc giồng nha-phiến ở bốn tỉnh về bắc bộ Trung-hoa. Ở cả cách Bắc-kinh 100 dặm có tới 400.000 acres (160.000 hectares) giồng nha-phiến. Các tướng giữ lương quân lính bằng nha-phiến thay cho tiền bạc. Người ta nói về mùa nha-phiến năm nay bọn đốc quân thu được tới 8.000 000 đồng.

Người nhà quê bị cưỡng-bách phải giồng nha phiến. Mọi lời của chánh-phủ Trung-hoa tuyên cáo về việc bãi việc giồng nha phiến thực là đáng chế cười, câu chuyện thành ra một cái trò đùa để nhạo báng và khi rẻ người Âu-châu. Nha phiến bây giờ lại hạ giá hơn xưa nay.

(Trích dịch lời báo Hoa-kỳ)

Lễ Tứ-tuần đại khánh

(Tiếp theo)

Đúng 8 giờ quan Toàn-quyền xem-lin, quan Khâm-sứ Pasquier cùng các quan thủ-hiến văn võ Đại-pháp từ của giữa Ngọ-môn thẳng vào có cụ lớn Cơ-mật đại-thần cùng một bộ nhạc tiếp vào đến điện thì nhạc dứt, quan Toàn-quyền lên điện thì lễ, Hoàng thượng đáp lễ xong thì quan Khâm-sứ Pasquier đọc bài chúc hạ, quan Khâm-sứ đọc xong, Hoàng-thượng đáp từ rồi, các quí quan đứng rẽ qua hàng bên tả, bộ Lễ xướng: Tấu tấn-tôn chi-chương thì đại tiểu nhạc đều khởi tác, nhạc xanh thái khúc tấn-tôn-chi-chương, khi thái và nhạc dứt tiếng lại xướng: Khải-nghệ bái-vị thì các quan hiện chức văn võ theo ban thứ phẩm trật đến nơi phẩm sơn bái vị đứng yên, duy có Đông-cung Hoàng-thái-tử và hai đức ông Hoàng-thân đứng lạy trên điện mà đức Đông-cung đứng tại gian chính-trung, lại xướng: Tấn tế thọ chi-chương thì nhạc xanh thái khúc tế thọ chi chương. Thái và nhạc dứt tiếng lại xướng: Khải các cung bái, các quan đều lạy 5 lạy, lại xướng: « Khởi-bình-thân » các quan lại đứng im, nhạc khởi tác, nhạc dứt tiếng lại xướng « Hành khánh hạ lễ » nhạc lại khởi rồi dứt xướng: Khải qui, bá quan đều qui, Xướng: Tấn hạ biểu, một viên ấn quản ở tòa nội các ra trước Hoàng-ấn ra bên tả giữa đàng chính trung mở Phụng đồng lấy hạ biểu ra qui xướng ngành mặt ra hướng bắc — nhạc tác — xướng: « Độc-hạ-biểu » thì vị ấy đọc tờ biểu xong lui ra — xướng: « Phủ-phục » nhạc dứt, xướng: « Khởi hưng » lại xướng « K.ởi bình thân » bá quan phục xuống rồi đứng dậy im lặng — nhạc tác — xướng: « Tấn-phước-tho-chi-chương » nhạc xanh thái khúc phước thọ — nhạc dứt — xướng: « Khởi các cung bái », các quan lại lạy 5 lạy — xướng: « Khởi hưng — « Khởi bình thân » — các quan đứng dậy im lặng Phụng Đông cung Hoàng-thái-tử cái đầu ba vái rồi lui ra, các quan cũng đều vái theo ba vái — xướng: « Phẩn ban » thì rẽ ra hai ban văn võ là hèn rui đứng ra hai hàng, nhạc dứt lại xướng « Tung hồ » Bá quan đều chắp tay lên trán ô rất to rằng vạn tuế rồi lại xướng « Tái tung hồ » các

quan lại chắp tay nâng lên trán hô « Vạn vạn tuế ». Một viên ấn quan bộ Lễ cũng một viên thị-vệ ấn quan đều ra trước qui xuống, viên quan bộ Lễ tâu rằng khánh hạ lễ thành (nghĩa rằng lễ khánh hạ đã xong) tiếp đến quan Thị-vệ tâu Thỉnh-phát-hạ-pháo (xin phát pháo mừng liền ngòi 21 tiếng súng lớn nổ rầm trên cột cờ rồi nhạc sanh thái khúc tràng thọ thì đại triều nhạc đều khỏi, quan bộ Lễ đem các vị hưu-quan cùng các viên các ức đã kể trên kia áo xanh quần điều rực rỡ đứng chen chật cả ba sân đơn-trì trước điện, trước sân Ngọ môn và ngoài sân Phu-văn-lâu, lạy xong 5 lạy thì nhạc dứt — Một viên ấn-quan ở tòa Nội-các ra trước chính trung đang qui tâu xin lãnh chỉ; tâu xong lay một lay đứng dậy rồi xây qua hướng nam đứng tuyên rằng quan hữu-tỳ lấy chiến thơ ban thì cho trong ngoài đều biết; liền có hai viên ấn-quan mặc triều-phục đem chiếu thơ để lên long-trình cho bốn lọng vàng, bốn tên lính gánh ra trước Phu-văn-lâu niêm yết cho thiên-hạ đều coi.

Phụng Hoàng-thượng ngự xuống bửu-tọa cùng quan Toàn-quyền, quan Khâm-sứ cùng liệt vị qui quan ngự ra gian sau điện ấy để khoản đãi tiệc rượu mừng. Đông-cung Hoàng-thái-tử, Hoàng-thân, Cơ-mật Tôn-nhơn phủ đại thần đều theo hầu Hoàng-thượng và dự tiệc khoản đãi ấy. Khi khoản tửu thì có đánh nhạc tiệc rượu xong liệt vị qui quan đều về, hai vị Cơ-mật đại thần đưa đến ngoài cửa Ngọ-môn — Phụng Hoàng-thượng lên nội (về trong đại nội) ở ngoài cột cờ nổi ba tiếng súng, phường nhạc dứt ấy là khi lễ khánh hạ đã cáo thành vậy.

Khi Hoàng thượng từ điện Thái-hòa ngự vào Đại-nội thì Hoàng-thượng lại ngự lên điện Cần-thành để các bà làm lễ khánh-hạ. Vậy thì tại điện ấy đã sẵn sàng trầu thiết và lộ-bộ nghi trượng dàn hầu nghiêm trang. — Thị-vệ gởi tâu Hoàng-thượng ngự thắng bửu-tọa tại điện ấy, các ông thái-giám và các bà nữ-quan kính bẩm các bà nội-cung công-chúa của tiên-triều, tiên-triều, và kim-triều đến làm lễ bạ thọ tại trong điện; các bà phủ-thiếp công-nữ nữ-quan cùng các bà vân vỗ mệnh-phụ lạy ở trước sân điện. Khi làm lễ xong thì ra nhà Duyệt-thị lĩnh cỗ yến và thưởng thọ. Hoàng-thượng ngự hồi cung, đến 11 giờ lại ngự sang đáp lễ quan Toàn-quyền tại phủ Khâm-sứ. — Đông cung Hoàng-thái-tử và sân cụ lớn Cơ-mật tôn-nhân theo hầu ngự giá. 11 giờ rưỡi ngự-giá hồi cung. chiều hôm ấy tại trong Đại-nội đãi tiệc quan Toàn-quyền, quan Khâm-sứ cùng liệt vị thân-niên, tiệc đãi rất trọng-thể, khi tiệc có đọc bài chúc tử. Đoạn lại mở cuộc dạ-yến và khiến võ khoản đãi tất cả qui-quan qui-quyến và hai mươi vị quan viên tòng sự ở các sở chánh-phủ Bảo-hộ.

Chiều hôm ấy bắt đầu từ 2 đến 6 giờ chiều cho đến suốt đêm và sáng thì các lâu-bằng trần-thiết cùng các hương-án phủ huyện cho phép người vào xem, các rạp hát các trò chơi và múa hát diễn luôn cho thiên-hạ xem mãi đến chiều ngày mồng hai.

4 giờ rưỡi chiều hôm mồng hai, một viện ấn-quan bộ Lễ phụng mệnh đem một đội kỉ-mã qua cửa Khâm-sứ rước quan Toàn-quyền, quan Khâm-sứ cùng liệt vị thân-niên qui-quan đến xem các phẩm-vật ở thể-lâu thể-bằng và các trò bách hí trước Ngọ-môn. — Vậy thì chiều hôm ấy trước khi 6 giờ tại trước Ngọ môn là nơi dụng những cái thể-lâu thể bằng đã thấy người đi xem chen chật vòng trong vòng ngoài hàng nghìn hàng vạn, tại trước cửa Ngọ-môn cũng chẳng thiếu hạng người nào. Gần 5 giờ, Hoàng-thượng ngự khăn vàng áo vàng, Đông-cung theo hầu cùng quan Toàn-quyền ngự xe ô-tô đến trước cửa Ngọ môn, sân cụ lớn cơ-mật theo hầu, văn võ bá quan mặc thanh-phục đứng chực ở hai bên thể-bằng để cung nghênh ngự-giá. Hoàng-thượng, quan Toàn-quyền, quan Khâm sứ và liệt vị văn võ qui-quan cùng qui quyến. Khi đến nơi linh dàn hầu thổi kèn hầu và bông binh khí rất tề chỉnh oai nghi, các ngài đáp lễ xong đều vào nơi tuế lâu xem các đồ phẩm nghi của thần dân cung lắm. Ở nhà thể-lâu chính giữa thì rất nhiều đồ ngọc ngà châu báu, đồ sành kiểu xưa kiểu nay, đồ chạm đồ cẩn đồ thêu và lư đỉnh bằng đồng thau đồng đen đồng đỏ, nào là cái bình-phong bằng bạc khảm chữ vàng, nào là cặp voi bằng đồng ra ngà bạc lại thêm cây kỳ hoa lạ lắm thước khác thường. Hai bên sân thể-lâu của các quan trung ngoại thì lắm cái lư đỉnh kiểu đã phi thường, lại có những bức bình-phong xếp cảnh toàn bằng gương mài giác, bức thì vẽ, bức thì viết cả bài bạ biểu bằng chữ vàng, lại thêm những đồ thờ-nghi phương vật như là nước mắm, một oog, bánh, lụa, sâm, quế v. v. và một cái đỉnh rất to hơn hết thảy của Trung-kỳ Hữu-ái Nam quan viên để chính giữa sân ấy là những đồ trần thiết tại nơi thể lâu thể bằng, còn những vật gửi mua ở ngoại quốc chưa đến kịp, hoặc những vật dâng thắng vào trong Đại-nội còn nhiều nữa như là chánh-phủ Bảo-hộ và qui Pháp-đình có gởi dâng Hoàng-Thượng một bộ đồ sành rất qui đủ 180 người ăn, một pho tượng đồng Hoàng-Thượng chơn dung cao 2 t. ước, một cái đồng hồ rất cao và to phải chở đến 4 xe ô-tô mới hết, là những đồ tiền phẩm để trong Nội. — Nghe đâu tất cả các phẩm vật ấy trị giá được 30 vạn bạc.

Các ngài vào thể-lâu xem một hồi thì các phường múa hát như là các à đầu múa chúc thọ và phúc-lộc-thọ vân vân...

Múa những 15 phút thì các ngài lại dạo quanh xem những phẩm vật trần thiết ở sáu cái thể lâu hai bên duyệt lãm một hồi thì Hoàng-Thượng cùng tất cả quan lại Tây Nam ngự lên lầu Ngự-Thụng trên cửa Ngọ-môn để xem múa tứ-linh và thanh-nghệ bạch tượng rồi lại múa bát giật tiếp đến giễn trò đánh động (thầy Đường-Tăng lấy kinh gặp các loài yêu ở đông) và các thức múa của Mọi của Hời. Lúc bấy giờ hàng vạn con người ta tại trước Ngọ-môn đất rộng có 4,50 mẫu mà chẳng có nơi nào là nơi hở còn như cuộc múa và diễn hí đó thì hay cũng đã lạ thường, như là những cái pháo diện ngũ sắc đốt rực rỡ sáng rầy một góc trời và những tiếng hát xướng trống phách cùng hò reo vang rầm dậy đất.

Đến 7 giờ tối thì đốt pháo bông tại trước cửa Ngọ-môn, giăng 2 cây pháo tày hai bên, giữa cây pháo ta, trên nền cột có giăng mười cây pháo ta. Khi đốt pháo thì rất là kỳ là đẹp, ngũ sắc lục lí, hiện hoa chiếu diệu, nào là pháo, nào là đèn, chẳng khác gì một đám ngân hà chảy lạc về chỗ Kinh-đô trong ngày Vạn-thọ vậy. Những cây pháo bông sổ ra lắm thức nào là tam linh ngũ phước phủ qui cát tường và những câu đối chúc khánh chúc thọ. — Kì-dư thay cây pháo bông chính giữa trên cột cờ khi chay đến tầng trên thì sổ ra một bức hoành ba chữ « Vạn vạn tuế » và hai câu chúc thọ lại bên những kẻ dự xem gần xa đều tỏ rõ. — Pháo đốt xong vừa tàn giờ các qui quan từ hồi, Hoàng-Thượng ngự giá lên Nội. Suốt đêm ấy các rạp hát, các lâu bằng các trò ở cơ vẫn đều cho thiên-hạ coi tự do suốt sáng. — Ấy là tự thuật các nghi chú và cuộc hoan-lạc ngày chánh như lễ Tứ-tuần là ngày mồng một và ngày mồng hai.

Ngày mồng ba buổi sáng tại nhà Duyệt-thị yến-thại các hưu-quan và các thuộc-viên cùng công-tử, công-tôn tôn-thất, thích-tỷ, qui-thuyện, qui-huyện cùng các nghị-viên các địa-phương. — Những quan viên-công ấy thảy đều mặc thạch-phục (áo xanh quần điều) ngồi tại nơi yến-vị tại nơi tòa Duyệt-thị. Số quan viên dự yến hôm ấy phỏng được quá nghìn người, khi yến thấy đều đứng dậy cầm đũa nâng lên trán xá ba xá, cầm rượu lên cũng xá ba xá rồi lĩnh yến. Yến xong lại lĩnh thọ. Thọ là những phẩm vật vua ban tùy theo phẩm trật mà lãnh như là kim-tiền, ngân tiền và hàng, lụa, trà, quạt v. v. Lãnh yến thọ xong thì thấy đều cúi đầu xá ba xá tạ ân rồi giải tiệc. Chiều ngày ấy tại trước Phu-văn-lâu lại diễn cuộc múa tứ-linh và bát-dật (tứ-linh long, lân, qui, phụng) bát dật là múa 64 người đều cưỡi ngựa, mỗi người cầm hai cây đèn bông vừa múa vừa hát theo điệu trống kèn và nhạc nghe hay lắm và đốt các thức pháo bông cũng đua ghe dưới sông Hương-giang. Vậy thì trước khi bốn giờ chiều các công việc sắp đặt đã yên, đinh thần văn võ bá quan đều mặc nhung phục (áo gấm quần điều) theo ban thứ trực tại hai bên thể-bằng ở trước Phu-văn-lâu. Đúng 5 giờ phụng Hoàng-thượng giá ngự do đại cung môn ra Thể-nhân-môn rồi ra nơi Hoàng-ốc trước Phu-văn-lâu duyệt lãm các trò chơi ấy, có mời quan Toàn-quyền, quan Khâm-sứ và các qui quan qui quyến đến xem. Quang cảnh chiều hôm ấy tôm cả được cái tứ vui trên bờ và dưới nước: trên bờ thì múa, dưới nước thì đua, nơi ấy đất trống vẽ sổ lại có hai bên bờ sông tha hồ cho người xem, tha hồ cho ghe thuyền rong ruổi. Trên bờ từ cầu Gia-hội đến cầu Ga-viên người đông chen chân không lọt, giữa đường cách vài mươi thước lại một người cảnh-sát, vài trăm thước một thầy đội cảnh-sát cứng giẹp người cho xe đi. Còn dưới sông từ chợ Đông-ba cho đến cửa nhà đò thuyền be chen chật có lẽ bước đỏ này qua đó kia mà đi qua sông được thật là đã quá đông.

Trời vừa tối, muôn vạn ngọn đèn đỏ đỏ, tiếng pháo lỗ vang trời, các thứ múa hát đều khởi diễn một hồi, tiếp đến những cây pháo bông này rực rỡ trăm thức tinh xảo ly kỳ thật đã nên đẹp mắt vui lòng thay.

Đến 8 giờ các trò chơi lần lượt bãi, Hoàng-Thượng ngự giá hồi cung, các quan lại giải tán.

Qua ngày mồng bốn lại Duyệt-thị thiết yến khoản đãi các vị hưu quan cùng các nhà nông-giới, công-giới, thương-giới và mấy ông trong Bảo-giới về châu, khi yến xong Hoàng-Thượng có ban mỗi ông một lạng quế Thanh và kim-tiền ngân-tiền v. v. cho đều ngày ấy tại Thừa-phủ khoản đãi các ông kỳ lão và thọ-dân.

Ngày mồng năm mồng sáu hát hội ở Duyệt-thị.

Các quan văn võ đình thần vào xem được lãnh Ngọ-phạn (cơm trưa của Hoàng-thượng ban).

Sáng ngày mồng sáu các hạng phẩm vật trần thiết ở lâu bằng đều đem vào tấn Nội.

Ấy là khi Vạn-thọ tứ-tuần đại-khánh-tiết đã cáo hoàn vậy.

Dư luận Nam-kỳ

Lễ kỷ-niệm cụ Nguyễn-Du

Trong số Đông-pháp thời-báo xuất bản ngày 19 Septembre có bài sau này bình phẩm về lễ kỷ-niệm cụ Nguyễn-Du tại hội Khai-trí-tiến-đức:

« Non quốc-văn ta còn phảng phất trên non sông nước Việt, dân-tộc ta còn bập bẹ nói năng theo lối văn-chương nước nhà đến bây giờ, ta có biết đến công phu của ai gây dựng nên nỗi ấy chăng? »

Hiện nay có lắm tay văn-sĩ trong nước ai ai cũng hoài-cảm đến ngày giỗ ông Nguyễn-Du, vì biết ông Ng-Du là một nhà đại-tri-thức trong nước, là một tay có công duy trì, xây đắp nên nền quốc-văn nước một thế-kỷ đến bây giờ. Đó, cũng vì lẽm lòng sùng-bái cổ-nhân, sùng bái quốc-văn của dân-tộc ta phát-hiện ra cơn Âu-Á phong-trào, đường văn-minh của nhân-loại trong thế-giới một ngày một tấn-tới một cách bồng-bột: « Khôn sống bống thác, mạnh được yếu thua », ma dân-tộc ta lại hoài-cảm đến hồn quốc-văn, sùng-bái đến một nhà đại-thi-hào không liều tuyệt hậu như cụ Nguyễn-Du, thật là một mối cảm tình đích-đáng của quốc-dân ta biết chừng nào. Quí hóa thay cho mối cảm-tình đối với quốc-văn của quốc-dân ta lối nay!

Mới đây, ngày mồng mười tháng tám, anh em ngoài Bắc, đồng-nghiệp ngoài Bắc đã có để xướng một lễ kỷ-niệm ngày giỗ cụ Nguyễn-Du tại nhà hội « Khai-trí-tiến-đức », ông Phạm Quỳnh diễn-thuyết; chúng tôi trong này không may mắn dự được cái lễ qui trọng, nghe được những lời châu ngọc của đồng-nghiệp Phạm-quân đối với hồn quốc-văn, đối với một nhà đại-tri-thức là thế nào, nhưng chúng tôi đã phỏng biết được không còn cái lễ nào qui trọng và hoài cảm trong não-bộ, tâm-hồn của anh em nhà học-thức ngoài Bắc cho bằng ngày kỷ-niệm ông Nguyễn-Du ở hội « Khai-trí-tiến-đức »; không còn lễ nào hùng hồn, thâm-thúy của Phạm quân cho bằng cơn diễn-thuyết đối với ngày kỷ niệm ông Nguyễn-Du ở hội « Khai-trí-tiến-đức ». Thật thế. Cái chi vun bồi nền quốc-văn của quốc-dân ta lối nay, cái chi mong tỏ ở em nền quốc-văn của Phạm-quân ta đã phát lộ ra từ ngày dựng lên báo « Nam-Phong », thì ta đã hiểu ngày cái ngày mồng mười tháng tám đó đây ở hội « Khai-trí-tiến-đức » là một ngày rất vui vẻ, rất ngậm nghĩ đối với hồn quốc-văn, (tức hồn nước Việt) với cụ Nguyễn Du, (tức là đại-tri-thức khoảng-thế của dân-tộc nước Nam) thâm-thúy vô-hạng. Vui vẻ thay cho ngày mồng mười tháng tám đối với nhà văn-sĩ ta từ đây!

Ông Nguyễn-Du là nhà văn-hào trước một thế-kỷ, để lại cái sự nghiệp vĩ-đại cho quốc-dân ta đến bây giờ, nhà văn-sĩ trong nước hưởng được một phần ăn hương-hỏa vô-cùng vô-tận, thì thì ngày giỗ cụ Nguyễn-Du của anh em ngoài Bắc đã xướng lên đó, qui trọng là nhường nào ...

Đang buổi Bắc-Nam cần phải thông đường giao-tiếp, cần phải kết chặt mối tình đoàn-thể là một giống nòi, mà cần nhất là phát lộ ra mối cảm hoài tổ-tiên hồi trước như g tay đổ mồ hồi nước mắt, lao não hệ tâm hồn lưu lại cái sự nghiệp cho ta cho một quốc-dân cộng hưởng. Cái liệt-sử mấy ngàn năm từ Bắc-Trung-Nam những người đã từng khảo-cứu thì đã có cái cảm hoài chứa chan ít nhiều; chỉ như một nhà tổ điểm nền quốc-văn, duy trì nền quốc-văn, toàn cả quốc-dân trong nước từ đàn ông chí những đàn bà, thượng-lưu, trung-lưu, hạ-lưu, ai ai cũng đều hoan nghênh, cũng đều sùng thượng lối văn Kiều của cụ Nguyễn-Du mà cho là lối văn tuyệt tác, không những trong hải thi-phẩm văn-hoa của nhà văn-sĩ thường mượn ý từ văn Kiều để bia vào nghe cho nhã, thậm chí người đối diện luận đàm nhau, phàm có xen lẫn vào một đôi tiếng trong truyện Kiều nghe cũng lịch. Nên từ ngày cái phong trào quốc-văn nước ta tiến lên chừng nào thì cái tên cụ Tiên-Điền trong hộ truyện Kiều lại tràn khắp trong dân chừng nấy. Ấy vậy cụ Tiên-Điền chẳng phải là một nhà khai-cơ về tiền-đồ quốc-văn ta ấy sao? Nếu toàn-thể quốc-dân nước ta bây giờ, có lòng hoài cảm đến hồn quốc-văn, chánh niệm tưởng đến cụ Nguyễn-Du là một nhà đại thi-hào có công nung đúc lưu lại một lối quốc-văn về vang như thế, thì ta không những cùng anh em ngoài Bắc mỗi năm đến ngày mồng mười tháng tám Annam lấy làm ngày lễ kỷ-niệm cho cụ mà thôi, mà ta phải còn mong rằng từ đây họp nhau một số tiền kể ít người nhiều xin phép Chính-phủ dựng lên một cái hình của cụ tưởng là xứng-đáng lắm. Mà không những người viết bài này cùng quốc dân mình tưởng là xứng đáng mà thôi, dẫu rằng người ngoại-quốc trông vào cũng cho là xứng đáng vậy

Ý tưởng này mong đạt đến anh em trong bạ kỳ.

Lê-trọng-Liêng

Tin Saigon

Lễ Tứ tuần ở Huế

Nhân dịp lễ Tứ-tuần đại-khánh, ông *docteur* Lê-quang-Trinh là phó hội-trưởng Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ có điện ra Huế kính chúc Hoàng-thượng và Hoàng-thượng có đáp-từ. Hai bức điện-tín ấy bằng chữ Pháp, vậy xin cứ nguyên-văn dịch ra sau đây:

Saigon, ngày 29 septembre 1924

Docteur Lê-quang-Trinh đáng Việt-Nam Hoàng-đế tại Huế.

Nhân dịp lễ Tứ-tuần đại-khánh, chúng tôi lấy làm hân-hạnh thay mặt người Việt-Nam ở Nam-kỳ mà kính chúc Hoàng-thượng được phúc lộc thọ.

Docteur Lê-quang-Trinh
Phó hội-trưởng Hội-đồng quản-hạt

Điện-tín của Hoàng-thượng

Hoàng-thượng rất lấy làm cảm-động về lời chúc mừng của ông đã thay mặt người Việt-Nam ở Nam-kỳ mà dâng Ngài. Vậy Ngài ấy tôi điện cảm ông và tất cả người đồng quận của ông những lời cảm tạ thành-thực của Ngài.

Hồ-đắc-Ưng
Ngự-tiền thông-sự

Hội-đồng quản-hạt

Hội-đồng quản hạt Nam-kỳ đã họp chiều hôm qua 6 octobre, cùng một ngày với Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ.

Tòa trị-sự bàn lại như sau này:

Chanh hội trưởng: M. Favs được 19 phiếu, không có ai cạnh tranh.

Phó hội trưởng thứ nhất: MM. Lachevrotière 16 phiếu, Dusson 7 phiếu.

Phó hội trưởng thứ hai: MM Lê-quang-Trinh 16 phiếu, Trương-v-Bền 3 phiếu, Ng-phan-Long 2 phiếu.

Thư-ký: MM Alinot và Nguyễn-văn-Phát 22 phiếu.

Hội-đồng quản hạt (Conseil colonial) đây, tuy cái danh tiếng không to nhưng thật là một nghị viện, vì là trong hội-đồng phần nhiều biết bàn bạc, lại càng được nghị-luận một cách rất bình đẳng với các ông hội-viên Tây có giá-trị, cho nên cái tên tuy không phải là ông nghị mà chính là những ông nghị thật, vì các ông nghị ấy không mấy ông là không nghị-luận.

Hội đồng này cứ mỗi năm bàn cử lại tòa trị-sự một lần. Các ông nghị ngoài ta thấy vậy mà nhiều ông mong rằng giữ mỗi năm Hội-đồng tư-vấn cũng được bàn lại tòa trị sự một lần như ở Nam-kỳ thì vui đó-đề.

Việc các ấ thanh-lâu đánh ông thầy-thuốc Lê-quang-Trinh

Ngày thứ ba trước, các ả thanh-lâu ở nhà khám bệnh đều phải giải ra tòa án Trừng-trị để xét hỏi về việc đánh ông thầy thuốc của các ả là quan y-khoa bác-sĩ Lê-quang-Trinh. Chắc ai cũng còn nhớ đầu đuôi câu chuyện thế nào.

Nguyên là sáng 23 septembre trước khi ông Lê-quang-Trinh mới bước chân vào bệnh-viện để khám các ả mắc bệnh giang-mai như mọi ngày thì bất thình lình bị non một trăm ả xông ra, kẻ gậy, người guốc, dựa gối gỗ, ả cán chổi mà đánh ông docteur Trinh rất đau nhừ, sau nhờ có lính cảnh-sát dẹp mới yên

Tòa hỏi các ả xong lại hoãn đến phiên khác vì những giấy tư-pháp lý-lịch của các ả ở các nơi chưa đệ kịp về Tòa-án.

Cuộc thi thơ

Của Nhà-văn Quốc-sĩ

MMCMXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đất Bắc trời Nam cõi Á-đông.
Nghiên bút nghề xưa con cháu Lạc,
Thi thư nghiệp cũ giống tiên Hồng.
Biết bao thế-kỷ bia nghề trạng.
Trải mấy tang-thương chốn Nhị Hàng
Bia miệng bấy lâu còn tạc đề,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Nguyễn-tất-Kah
56 bis Odendhal, Haiphong

MMCMXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nỗi giống con tiên cháu chắt rồng.
Bút kiếm tài trai nên tuấn kiệt,
Thi thương sắc gái bọn quần hồng.
Nền xưa thơ phủ trăng còn sáng,
Nếp cũ văn-chương ngọc vẫn trong.
Trải mấy thu tàn còn bia miệng đó,
Một nhà luân-lý đối non sông.

Nguyễn-tất-Kah
56 bis Odendhal, Haiphong

MMCMXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cảnh sắc tôn-nghiêm dấu Lạc-Hồng,
Bích-thủy vơi đầy bao sóng gió,
Khuê-văn ghi lạc với non sông.
Nỗi mong miếu thánh đền ơn
Còn lại bia thần để dấu trông, [nặng.
A khéo ra tay ở điểm lạ,
Cho hay tỏ mặt khắp trời Đông.

MMCMXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Lễ nhạc truyền truyền nhất Á-đông.
Đạo-đức nêu um cây tán phủ,
Khoa-danh bia để đá đều phong.
Quang phong vẫn được màu sông
Tỉ nguyệt còn in vẻ núi Nùng. [Nhị.
Hỡi khách trăm bào qua lại đó,
Dừng chân xin hãy đứng mà trông.

Nguyễn-xuân-Du
95, Rue Maréchal Pétain, Nam-định

MMCMXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hỡi khách qua đây có biết không?
Cỗ miếu mặt tòa mưa nắng gió,
Cung trường mấy lớp khói hương xông
Ấy ai vẫn tưởng vườn đành giáo,
Nào khách ngâm đề bút hóa-công.
Âu Á văn-minh thay đổi mới,
Quốc hồn bền vững với non sông.

Nguyễn-đức-Nghiêm
24, Grande Rue, Phúc-yên

MMCMXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Dấu cũ còn ghi với nắng sương.
Bia đá tạc biên phô sắc bắc,
Bảng vàng Tuyên-thánh đượm non hồng
Nào làm mạn mắc trên trời Việt,
Cỗ-miếu ngay-ngáy giữa cõi Đông.
Trải mấy xuân thu cơ-chỉ vững,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Đặng-ngọc-Thanh
Làng Phù-đổng, Bắc-ninh

MMCMXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Muôn thuở lưu danh giống Lạc Hồng
Bia cũ vẫn in ngày kỷ-niệm,
Chuông kinh chưa dứt tiếng thu không
Đỉnh Nùng trăng họ gương còn tỏ,
Dòng Nại nguồn kia nước vẫn trong
Vững vặc trời Nam vừng nhật-nguyệt
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Trần-ngọc-Phác
Thông-ngôn Muong-khuong, Lao-kay

MMCMXXXIV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Muôn hội lưu truyền vẫn đầu trông.
Thời Lý gây nền đường tuế-nguyệt,
Triều Lê sáng dựng vẻ tuanh phong.
Lầu K nề gió thoảng thơm mùi đạo,
Bia đá tên ghi tạc chữ trung.
Miếu-mạo từ xưa co-chỉ vững,
Anh-linh chung tụ biết bao cùng.

Đỗ-đức-Tân, Hà-đông

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 25 độ
12 giờ 25 độ

Giá thóc gạo

Gạo hạng nhất, mỗi tạ	10 $ 95
— nhì —	10 60
— ba —	9 90
Thóc,	6 51
Lúa nếp	6 40

Giá bạc. — Kể từ ngày 7 Octobre 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 f. 28

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp đến ngày thứ hai 13 octobre hồi 8 giờ sáng ở Hải-phòng, sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi, và Saigon.

Các thư-từ ở Hà-nội sẽ mang xuống Hải-phòng bằng xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 12 octobre

Bệnh tình quan Thống-sứ Poulin. — Bệnh tình quan quyền Thống-sứ Poulin mấy hôm trước xem ra trầm trọng, nhưng nay đã có phần thuyên giảm nhiều. Người ta nói rằng nếu cứ bớt dần như thế thì chừng giảm hôm nữa ngài có thể từ biệt nhà thương mà về dinh được.

Tại tòa Đốc-lý. — Tại Đốc-lý Hà-nội nay mai sắp đặt ra một chức tổng thư-ký để giúp mọi việc cho quan Đốc-lý, cũng như tòa Xã-trưởng ở Chợ-lớn có đã lâu nay. Chức ấy nay C ính-phủ đã định giao cho quan cai-trị Hückel là một nhà rất thông thạo về pháp luật.

CHỚP BÓNG KIM-VÂN-KIỀU

CINÉMA PALACE

Phố Tràng-tiền

Bắt đầu từ 15 đến 21 Octobre

Có bán cả quyển Kiều và chiếu bóng nữa, có nhiều tranh ảnh

Quan An-nam có chân Hội-đồng Chính-phủ không phải bây giờ là một — Báo *France-Indochine* ngày 5 octobre có đăng rằng phủ Thống-sứ vừa cử quan tổng-đốc Hoàng-trọng-Phu làm nội-viên tại Hội-đồng chính-phủ và quan tổng-đốc Lê-trung-Ngọc làm hội-viên dự-khuyết tại Hội-đồng ấy. Điều đó có lẽ qui báo nói chưa được rõ, vì rằng hai ngài hiện có chân Hội-đồng chính-phủ đã lâu, chứ không phải năm nay là lần thứ nhất. Vì sự khuông rõ ấy mà những người không biết tưởng là xưa nay người bản xứ không hề được dự Hội-đồng chính-phủ bao giờ mà bây giờ vì cái ý Pháp-Việt đề huề mới có là lần đầu. Đến như Cao-miên, như Lào, còn có hội-viên Cao-miên, hội viên Lào, huống chi là Bắc-kỳ, mà chẳng những có từ khi thiết lập ra Hội-đồng chính-phủ, mà ngay từ khi Hội-đồng chính-phủ còn là Thượng hội-đồng Bảo-pháp (Conseil Supérieur de l'Indochine), người Cao-miên, người Trung Bắc-kỳ cũng đã có chân hội rồi.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

CẦN THẦY GIÁO

Nhà Học-chính Bắc-kỳ hiện cần đến nhiều giáo-sư có bằng Thành-chung-học tốt-nghiệp (Diplôme de fin d'études complémentaires) tay bằng Tiểu-học sư-phạm (Brevet élémentaire). Vậy ai có những bằng ấy, muốn sung vào chức giáo-viên, thì nên kíp đệ đơn vào xin tại nhà Học-chính (phủ Thống-sứ) sẽ được mong bổ ngay.

Đơn xin làm bằng giấy tin-chỉ và phải đúng theo những giấy sau này:

1· Bản sao những bằng của mình.
2· Giấy khai-sinh.
3· Giấy cần-cước và giấy hạnh-kiểm.
4 Giấy xin nhà trường (livret scolaire) hay giấy chứng-chỉ trước học trường nào.
5· Giấy thầy thuốc nhà-nước khám bệnh, có ảnh dán vào đấy. (Ai ở Hà-nội thì đến nhà Học-chính mà xin giấy được đi khám thầy-thuốc không mất tiền).

Lương lúc mới vào hạng giáo-học tập sự (instituteur stagiaire) là 450 p. một năm, là không kể những tiền phụ-cấp ngoài. Ai chưa đủ 18 tuổi thì được bổ vào chân giáo-học phụ biện (instituteur temporaire) mỗi tháng là 35 đồng. Dùng ban tuổi được lên hạng chính-ngạch.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào
• TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh-nghiệm in ra đây, cho không những có mấy thứ thuốc về những bịnh la. làm trẻ-con cho trẻ-con và người có trí khôn tr không ai có thể tin được!

Xin xem-xét về so-sánh cho kĩ kẻo mà lầm

Ngày mồng 7 tháng mười, năm-hiệu Bính-Dần thứ ba, tôi Hội-đồng phòng thí nhóm phải nhóm!

Chiếu rượu đại-bổ phòng của MONTÈS qui-công, có chữ nhận một thứ rượu bổ đã trong ngự dụng tiến rất hay, đáng nên gọi thưởng, trước ban phải gửi cho quí ngự phòng nhãn-hàng để tỏ thành-giả.

Chứng-nhận

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
55, Phố Tràng-tiền, 55
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bên này.

Hội-đồng tư-vấn. — Hội-đồng tư-vấn họp một buổi sáng hôm qua, đến chiều thì nghỉ.

Ngày hôm nay nghỉ.

Ngày mai cũng nghỉ.

Thứ năm họp để bàn về sổ dự toán.

Tối thứ bảy thì đi chơi Haiphong để xem các nhà máy.

Cuộc đua xe-đạp không thành. — Vì trời mưa cho nên cuộc đua xe đạp tối chủ-nhật mới rồi lại không thành phải hoãn đến phiên khác.

Tòa án Đại-hình — *Việc giết người Xiêm ở Ai-lao.* Hôm qua mãi đến nửa đêm tòa án Đại-hình mới xét xong việc giết người Xiêm tên là Nai Sang tại Ventiane (Ai-lao) và tuyên án phạt tôn Nai Pheng 5 năm khổ sai. Còn Thít Pha, Than Tem, Nai Noy và Thít Phao thì Phọ Pia thì được tha trắng án vì xét không đủ chứng cớ.

Việc này là cuối cùng vụ án Đại-hình thứ 3 năm nay,

Trong những tên phạm xét về vụ này phải xử tử cộng là 8 tên. Từ xưa đến nay, chưa hề vụ nào có nhiều tội-nhân phải xử tử như vụ này.

Cuộc đấu-xảo mỹ-nghệ hội Khai-trí mở từ ngày 23 novembre 1924.

PHARMACIE FRANÇAISE & INDIGÈNE

Pharmacie Montès
54, RUE PAUL-BERT, HANOI
DẦU GAN-CÁ-VIỆN
(Oléopalmate basique de foie de morue)
Mỗi ngày uống hai viên, chừng 1 viên chiều 3 viên, trước bữa ăn cơm. Bán mỗi lọ, 0$80

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc như sau này:

Đám bắt ở hàng Bông. — Một người kia thấy người nhà thường hay đến nhà Ng-v-Cát ở hàng Bông đánh bạc, can ngăn không được thì cùng với một người bạn đến sở Cẩm báo. Cách mấy hôm sau sở Cẩm cho linh bắt được đám bắt ở nhà ấy, hiện vớ được cả sòng bạc. Tòa án Trùng-trị Hà-nội phạt Ng-v-Cát 1.000 quan về tội gá bạc lấy bỏ, và những con bạc mỗi người 50 quan án treo. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt cho Nguyễn-v-Cát xuống 200 quan án treo và cho lịch kỳ những đồ đạc đã bắt ở đám bạc. Còn những con bạc thì không chống án.

Ăn cắp của chủ. — Hoàng-v-Bình làm công cho hiệu Thuận-khoái ở phố hàng Đào. Một hôm chủ sai gửi vải và lụa xuống cửa hàng ở Hải-phòng thì tên ấy nhận hàng gói gấu xi rồi lại đem ra ga gửi. Một chốc lại thấy trở về đòng dấu xi lại nói là dấu xi trước vỡ, ở ga không nhận. Đến khi hàng xuống Hải phòng mở ra thấy thiếu mất 6 tấm lụa, xét ra tên Bình mở ra ăn cắp lụa rồi lại gói lại gửi đi. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên ấy 5 tháng tù và 25 quan. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cắp được đại xđ. — Tòa án Trùng-trị Haiphong phạt tên Ng-văn-Nghệch 16 tuổi phải giam nhà Trùng-trị cho đến năm 21 tuổi, và tòa án Trùng trị Hanoi phạt Ng-thị-Mai 15 tuổi phải giam ở nhà Trùng-trị cho đến khi thành niên. Hai đứa đều về tội ăn cắp cả. Nay nhân dịp đại-xá mà có mẹ những đứa ấy đến nhận thì tòa Thượng-thẩm tha cho.

Còn nhiều việc nữa tòa hoãn đến phiên tòa buổi chiều.

Thi bằng tú-tài tây. — Các đầu hài ra như sau này:

Ban triết-học
Vật-lý-học

1. Induction : Expériences fondamentales.
2. Principes de la machine de Gramme : Moteur générateur.
3. Décharges à travers les gaz (rayons cathodiques — rayons X.

Vạn vật học

Ba bài được chọn lấy một
I — Adaptation de la feuille au milieu.
II — Structure de la feuille.
III — Nutrition de la plante verte.

Tiền quyên giúp dân bị lụt. — Bản-báo nhận được của M. Vũ-đăng-Khoa ở uy-hoa (Trung-kỳ) gửi ra để quyên giúp các dân bị lụt ở xứ Bắc-kỳ là một số tiền là 10$00

Những số tiền bản-báo đã nhận được từ trước. 530 85

Tổng cộng 540$85

Hội chợ Hanoi
Lần thứ sáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

MUỐN BÁN NHÀ VÀ ĐẤT

Nhà số 136 et 138 đường Sinh-từ và 4 lots đất đường Gia-long (góc hàng Kèn).

Hỏi tại 81, rue Paul-Bert. 4004

Xà-phòng **THIBAUD**
làm bằng nước hoa Cologne
0$15 một bánh
Hiệu Bào-chế CHASSAGNE
59, Phố Paul-Bert, Hà-nội

Đã có máy nước rồi. — Hàng mấy ngàn con người ở các phố Bovet, Liên-trì, Delorme, và khắp vùng quanh nhà Đấu-xảo đương khao khát về sự không có máy nước dùng, thì hiện nay đã thấy ở đầu phố Liên-trì người ta mới dựng cho một cái máy nước mới, và cái máy nước cũ vẫn bỏ gì ở sau nhà Đấu-xảo về góc tay tả rẽ thẳng lên con đường Bovet, tự mấy hôm trước đây cũng thấy bắt đầu sửa sang, chẳng biết để đem đi chỗ khác như cái máy đấu sở xe lửa Vân-nam hay là để chữa cho nó ăn-dân dùng, nhưng cái phần chữa để cho nhân dân dùng thì chính là cái sở-nguyện của hết thảy mọi người ở vùng đó vậy.

Chết trên xe-lửa. — Chiều hôm qua, hồi 6 giờ 25, chuyến xe-lửa ở Laokay xuống có một người chết ở trên toa. Xét ra là người ấy là Phan-văng-Lục, 27 tuổi quán làng Mạch-kỳ tổng Thủy cam, huyện Thanh-cai.

Vợ lẽ trốn mất. — Thầy cai cảnh-sát Vũ-khắc-Cương có trình rằng vợ lẽ là Thị-Kính ăn trộm mất 50 đồng bạc với các quần áo và đồ nữ trang giá ước 22 đồng và lại bội tín mất 40 đồng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Rớt bão. — Rớt bão ở Thượng-hải về đến hải-cảng ta từ sáng ngày chủ-nhật, nhưng mãi đến bốn giờ rưỡi chiều mới khởi gió, bắt đầu từ phương tây trước. Rớt bão lần này không dữ dội mấy, nhưng các vùng nhà quê miền này xem ra có phần thiệt hại nhiều lắm, nhất là lúa đang giỗ gặp mưa sa giá tàn-nhẫn thì không khéo ủng nước mất cả.

Chiều hôm qua, vào hồi năm giờ, lại có lên ở Huyện Bào võ cũng nước mặn tràn vào các ruộng, song nhờ được dân-phu đông và các quan đốc thúc riết nên hàn được ngay.

Trời đã im gió từ lúc năm giờ tối thứ hai, chỉ chốc lát lại mưa từng cơn một cho tới sáng.

Hoãn đến chủ-nhật sau. — Cuộc đá bóng thi ở trường đua ngựa để lấy tiền giúp các miền bị lụt lại hoãn đến chủ-nhật sau vì chủ-nhật vừa rồi mưa gió vớt át không thể chơi được.

Việc chó đeo thẻ. — Có nhiều người cứ tưởng rằng « chó của ta nuôi mỗi khi thả ra đường có cái thẻ đeo cổ thì khỏi phải bắt » là hiểu lắm, vì theo như bản nghị-định của quan Đốc-lý ký ngày nọ thì phàm chó nào ra đường cũng phải có giấy mõm hoặc xích có người giắt mới được, chứ nếu trái lệnh ấy thì cũng phải bắt cả, không kể gì có đeo tuế hay có trẫn. Và cái thẻ của nhà thường vẫn đeo cho chó đấy là tự mình làm lấy, chứ không phải là của nhà nước cấp cho.

Cháy. — Năm giờ rưỡi chiều thứ bảy nhà tên Phạm-văn-Nhỡ ở Lạc-viên phát-hỏa vì sự đun nấu vô ý. Ngọn lửa vừa bốc lên thì lán bung đồ lại rập tắt được ngay, thiệt hại không mấy.

Ốm đường và chết đường. — Tên Lê-v-Lãi 35 tuổi, làm nghề kéo xe, nhà ở Au-dương, sốt rét nằm ở phố Khách thì linh cảnh-sát đã đưa vào nhà thương.

Hồi 20 giờ 15 ngày chủ-nhật, một bà lão tên là Ng-thị-Sử 52 tuổi, quán làng Vĩnh-khê, ốm nằm ở ngõ Mại-viên thì người ta cho đưa vào nhà thương nhưng chưa đến nơi đã tắt nghỉ ở trên xe.

(Xem trang thứ tư)

HÚT THUỐC LÁ « COQ » KHÔNG MẤT TIỀN, SAO LẠI KHÔNG HÚT?

Muốn biết cách làm thế nào thì hỏi tại hiệu GRANDS MAGASINS RÉUNIS *hoặc hiệu nào vẫn bán thuốc cho mình.*

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ ba 7 Octobre 1924

QUAN-ÂM THỊ-KÍNH

tích chèo cổ, nhiều câu than vãn, lắm đoạn thảm thương

Tối thứ tư 8 Octobre 1924

TRÍ NỮ CƠ TÂM

Không thương cái phận con chồng,
Lấm cho mặt phấn mé hồng phôi pha
Khen thay tuổi trẻ mưu già,
Rồi sau lại được một nhà hầu hơi.

« BASTOS »

Thuốc cuốn gói đỏ 0$10, gói xanh 0$12, và thuốc thơm cuốn 0$10 mà các nhà hát thuốc và thương-lưu xã-hội rất quý, đâu cũng có bán.

Mua thuốc ấy nếm thử mà xem.

Thuốc thực nguyên chất.

Tại các cuộc đấu-xảo đều được thưởng mề-đay vàng và phần thưởng ngoại hạng.

Có bán thuốc cho sở thương-chính Pháp và Tunis.

BÁN BUÔN:
GAY VALLÉE, 57, Phố Paul-Bert, Hanoi.

NHÀ BÁ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người có tuổi, đường máu huyết không lưu-thông được mạnh, hay sinh ra chứng nhức đầu, chóng mặt, đau lưng. Muốn khỏi những chứng ấy thì không gì bằng dùng thuốc:

Gouttes de Virginie

chỉ vài giọt khỏi đi khỏi bệnh.

Giá bán: 1$20 một lọ

Bát quái-cheo!

Thưa Ngài,

Khi Ngài chiêu-cố cho bản-hiệu, hoặc dặn người nhà đến lấy, xin nhớ cho rằng, ngoài cửa có cheo cái **bát quái**, thì mấy chính hiệu chè ngon

SINH-THÁI
37 Giữa Phố hàng Ngang 37
HANOI

• THUỐC MYSOL •
Là thuốc chuyên trị bệnh lậu mới mắc hay đã kinh niên

Các thứ thuốc Santal không phải thứ nào dùng cũng được giống nhau đâu, vì tây cái cành cất khéo hay vụng, mới có thể trong lắm hay trong vừa. Vậy người đau cần phải kén lấy thứ thuốc nhiều chất tốt, không có những chất vô ích và những chất hại.

Chỉ có thuốc MYSOL là có 100/100 thuốc santal nguyên chất mà thôi. Vậy trong các thứ thuốc santal chỉ có thuốc MYSOL bao giờ cũng được công-hiệu chắc chắn mà thôi.

Bệnh lậu mới mắc phải, thì thuốc Mysol trị bịnh chóng lắm.

Bệnh lâu kinh-niên, các thuốc trong khác chữa không khỏi, thì dùng thuốc Mysol cũng bớt trăm thầy. Thuốc Mysol lại được một điều không làm đau thận, đau dạ dày. Cứ có thuốc Mysol là có tinh ấy.

Đau bệnh kinh-niên, thì phải dùng một thứ thuốc tuật tốt, trừ bệnh đến tận gốc rễ.

Thuốc thụt PARAT

Dùng rất tốt, Bản-hiệu không có thể đăng hàng ngàn bức thư cảm ơn, và khen ngợi của bản-hiệu đã tiếp được, song trong quyển sách con gái vào với lọ thuốc bản-hiệu có trích mấy bức thư. Xem bức thư ấy, thì rõ cái giá trị của hai thứ thuốc ấy, mà hai thứ thuốc ấy lại rẻ, vì

Thuốc MYSOL giá có 1 p. 25 và thuốc thụt PARAT giá có 1 p. 10

Nên mua ngay ở hiệu báo chí CHASSAGNE 59, rue Paul-Bert Hanoi
Bỏ chậm một ngày thì bệnh lại khó chữa thêm.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO
16, Rue de la Soie, 16
HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thạch anh giả, kính gương đồi mồi, đồng hồ quả quít, đồng hồ, giấy cacom, giấy kim tuyến, giấy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén. Thợ khéo kỹ công và giá thực rẻ.

MAO-SENG 盛
57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
Mấy mới số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin một chiếu cố.
2045

98 31

THUỲ-HƯ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lỗ-trí thâm nói:

— Phải đấy!

Nói xong, tức khắc đi vào trong phòng, đem cây thiền-trượng bằng sắt ra, chiều dài năm thước, nặng 62 cân. Mọi người trông thấy, ai nấy đều kinh sợ mà rằng:

— Trời ơi! có hoạ khỏe bằng sức trâu thì hai cánh tay mới khiến nổi cây thiền-trượng này!

Lỗ-trí thâm cầm cây thiền-trượng, múa thử một bài, khắp mình không thấy chỗ nào hở. Cả bọn đứng xem, ai nấy cũng đều reo mừng.

Lỗ-trí thâm đang dẽo tay múa trượng thì bỗng nghe ở phía ngoài tường có tiếng người reo lên một câu rằng:

— Trượng múa giỏi lắm!

Lỗ-trí thâm nghe tiếng, liền dừng tay ngẩng nhìn thì thấy ở chỗ tường khuyết có một người đầu đội khăn xanh, mái tóc cái hai vòng bạch-ngọc, mình mặc chẽn-bào, lưng thắt cái đai có nạm đồi-mồi, chân đi đôi giầy mũi gọn, tay cầm một chiếc quạt *Tử-xuyên*. Người ấy hai mắt tròn xoe, lấu lửng cằm đen, mình dài 8 thước, trạc độ 34 hoặc 35 tuổi.

Người ấy lắm-nhằm gật đầu mà khen rằng:

— Vị hòa-thượng này không phải người thường, võ-nghệ thật là một tay tài giỏi!

Mọi người nghe nói, đều bảo nhau rằng:

— Ông giáo-đầu ấy đã khen thì thật không phải vừa!

Lỗ-trí thâm hỏi rằng:

— Người ấy là ai?

Mọi người đều nói:

— Ông ấy đang làm chức giáo-đầu coi 80 vạn cấm quân, tên gọi *Lâm-sung* đó!

Lỗ-trí thâm nói:

— Sao không chạy ra mời ông ta vào đây!

Lâm sung nhảy qua tường vào, đi đến dưới gốc cây hòe, cất chào *Lỗ-trí thâm*. *Lỗ-trí thâm* mời ngồi. *Lâm-sung* hỏi rằng:

— Hòa-thượng quí quán ở đâu? Pháp hiệu người là gì?

Lỗ-trí thâm nói:

— Tôi tức là *Trấn quan tây Lỗ đại đây*! Chỉ vì giết người nhiều quá mà phải cắt tóc đi tu. Năm tôi còn trẻ tuổi, qua tới *Đông-kinh*, có được biết *giáo-tôn-đường* là quan *Lâm đề-hạt*.

Lâm sung mừng lắm, bây giờ cùng nhau kết nghĩa. *Lỗ-trí thâm* làm anh. *Lỗ-trí thâm* hỏi rằng:

— *Lâm* giáo đầu hôm nay đi đâu mà lại tới đây?

Lâm-sung đáp rằng:

— Vừa rồi tôi cùng tiện-nội đến lễ ở *Nhạc-miếu* gần đây, nhác trông thấy sư-huynh múa trượng, tôi lấy làm thích lắm, mới bảo tiện-nội cùng đứa nữ-tỳ vào miếu trước, rồi tôi đứng lại xem. May sao lại được cùng sư huynh gặp-gỡ.

Lỗ trí thâm nói:

— Tôi mới đến đây chưa được quen biết ai, chỉ có mấy chú này hằng ngày đến làm bạn với tôi cho vui. Ngày nay lại được giáo đầu có lòng yêu mà kết làm anh em thì còn gì hay hơn nữa.

Lỗ-trí thâm gọi người lấy thêm rượu ra để mời *Lâm-sung* uống. Vừa uống được mấy chén, bỗng thấy đứa nữ-tỳ nhà *Lâm-sung*, tên gọi *Cầm-nhi*, mặt đỏ bừng bừng, hất-hơ hất-hải, đứng ở ngoài chỗ tường khuyết mà gọi.

Con *Cầm-nhi* nói:

— Mời ông đứng dậy ra ngay, kẻo bà con hiện đang cãi nhau ở trong miếu.

Lâm sung vội-vàng hỏi:

— Cãi nhau với ai?

Con *Cầm-nhi* nói:

— Bà con ở trên *Ngũ-nhạc-lâu* đi xuống, bỗng có một người nào nắm lại không cho đi.

Lâm sung tức-khắc nói với *Lỗ-trí thâm* rằng:

— Xin sư-huynh tha lỗi, tôi phải đi sang xem sao.

Lâm-sung vái chào *Lỗ-trí thâm*, rồi chạy ra chỗ tường khuyết, theo con *Cầm-nhi* đi vào trong miếu. Đi tắt đến dưới *Ngũ-nhạc lâu*. Bấy giờ mấy người đứng vòng ở dưới bao-lan, còn một chàng thiếu niên thì đang đứng tại giữa cầu thang, ngăn vợ *Lâm sung* lại mà bảo rằng:

Nàng hãy lên trên lầu, để cho tôi được nói một câu chuyện!

Vợ *Lâm-sung* nét mặt đỏ bừng, rồi nói:

— Đang lúc thanh-bình thế-giới, sao nhà-ngươi dám cả gan trêu ghẹo vợ người!

Lâm-sung tới nơi, liền vỗ vai chàng thiếu-niên kia, lắc mạnh một cái mà bảo rằng:

— Gã ơi vợ người ta thì tội phải thế nào!

Lâm-sung vừa giơ tay toan đánh thì ngỡ là ai, chẳng hóa ra *Cao* nha-nội (1) tức là con nuôi quan thái-úy *Cao-cầu đó*.

(1) *Nha nội* cũng như tiếng *anh-danh giáo-đường* của ta thuở xưa, nghĩa là con các quan võ. Giả-sử con các quan văn thì có thể gọi được là cậu ấm hoặc cậu công-tử vậy.

Nguyên *Cao-cầu* mới phát-tích được làm thái-úy, mà con cái chưa có, mới nuôi con ông chú là *Cao-tam lang* làm nghĩa-tử, thế là anh em con chú con bác mà lại nuôi làm con nuôi.

Cao-cầu yêu quí *Cao* nha-nội lắm. *Cao* nha nội hễ mỗi lỷ quyền cậy thế, hà-hiếp mọi người, lại có tính dâm-đãng, hay trêu ghẹo vợ con người ta. Ai cũng sợ hãi, không dám đối địch, thường vẫn gọi là *Hoa-thái tuế*.

Bấy giờ *Lâm-sung* toan đánh, khi trông thấy *Cao* nha-nội, liền chừng tay lại. *Cao* nha-nội không biết người đàn-bà ấy là vợ *Lâm-sung*, mới quay đầu lại nói:

— *Lâm-sung* kia! Việc gì đến nhà người đó! Nhà-ngươi đừng có sinh sự lôi thôi!

Mọi người theo hầu *Cao* nha-nội thấy cãi nhau huyên-náo, đều xúm lại mà can-ngăn rằng:

— *Lâm* giáo đầu thôi đi! Nhà-nội không biết, cho nên mới xảy ra như thế!

Lâm-sung vẫn còn hăm-hăm tức giận trừng mắt mà nhìn *Cao* nha-nội. Mọi người vừa can-ngăn *Lâm-sung* vừa đẩy *Cao* nha-nội ra ngoài cửa miếu để lên ngựa đi.

Vợ chồng *Lâm-sung* cùng đứa nữ-tỳ *Cầm-nhi* cũng đi trở ra, vừa gặp *Lỗ-trí thâm* tay cầm cây thiền-trượng, đưa hai ba mươi người nữa, đào bước sẵn vào.

Lâm sung trông thấy, liền hỏi:

— Sư huynh đi đâu đấy?

Lỗ-trí thâm nói:

Tôi định đến đây để đánh gã ấy.

Lâm-sung nói:

— Nguyên người ấy là con quan *Cao thái-úy* tôi, không biết liệu-nói, vậy nên mới đâm ra tệ như thế. Tôi đã toan đánh cho một trận, nhưng nể là con quan *Cao thái-úy* mà lại phải thôi: Cũng nhân đã có câu rằng: « *Quan không sợ bằng quản* » tôi còn phải thuộc quyền quan *Cao thái-úy* quản-đốc, âu là hãy tha cho hắn một phen!

Lỗ-trí thâm nói:

— Đại-huynh sợ quan *Cao thái-úy*, chứ tôi đây chẳng coi ra mùi gì. Nếu tôi bắt gặp hắn thì tôi sẽ cho hắn nếm thử mấy trăm chiếc thiền-trượng này!

Lâm-sung thấy *Lỗ-trí thâm* say rượu, liền nói:

— Sư-huynh nói cũng phải! Nhưng bây giờ mọi người xúm lại mà can-ngăn tôi, vậy nên tôi hãy tạm tha cho hắn.

(Còn nữa)

Thuyện chuyển. — M. Nguyễn-hữu-Nguyện, tạm ký sở Thương-chính Hải-căng và chanh-hội-trưởng hội tương tế các viên chức tòng sự sở ấy, mới có nghị-định thuyện vào tòng sự tại Phú-Thọ (Thanh-Hóa). Ông làm việc rất mẫn-cán và cư-xử với anh em rất tử-tế, phần nhiều người quen biết đều có lòng quí mến. Vậy có lời chúc ông thượng-lộ bình-an.

T. lai-cảo

HÀ-BÔNG

Đánh nhau, giết nhau và tự-tử. — Cũng trong mấy hôm vừa qua đây, cũng trong mấy làng liên-tiếp nhau là làng An-tràng, Phù yên và Đông-cựu (Chương-mỹ), người ta thấy xảy ra luôn mấy việc rõ ghê ca mình, là việc đánh nhau, giết nhau và tự-tử :

Ở làng An-tràng thì nghe đâu một đám chỉ vì có cái bẻ vỏ mà sinh ra sự ẩu-đả nhau một trận rất gớm-ghê, mấy người bị thương cận-tử, mà vì sự thù hằn ấy, người ta còn e rằng con cưa biết bao nhiêu người sẽ bị xiềng liềng oan.

Ở làng Phù-yên thì nghe đâu một người chẳng biết vì tình-duyên hay vì tội-nợ làm sao mà bỗng nhiên đi đâm đầu xuống giếng để tự-tử.

Còn ở làng Đông-cựu thì nghe đâu nhà kia hai anh em vốn vẫn yêu đương nhau, chỉ vì người em lức chị dâu có thói lăng loàn ngỗ ngược quá, khuyên anh răn bảo không được thì nổi khùng đánh anh, chẳng may ngộ phạm.

Những việc này hiện còn đang xét cả.

PHÚ-THỌ

Cướp đường. — Vừa đây có một người cu li xe cao su kéo một người đàn bà ở Hưng-hóa về huyện Thanh-thủy, lúc nó trở về kéo xe không, đi đến gần chợ thuộc về làng Hạ-nung, Thượng-nung thì có một lũ độ ba bốn đứa bôi nhọ mặt mà tay đao tay quắm đón đường đuổi người phu xe, chém vào chân một nhát, người xe đau quá phải qui xuống, rồi những thằng kia lại khám lưng thấy 2$40 là tiền xe vừa kéo được, thì chúng lấy hết cả.

Tự tử chưa thoát. — Vừa rồi có một người chạc độ tứ tuần ở làng Xuân-lũng cũng vì chuyện nất ức gì liều mình đi mua nhân-ngôn nồng để cho thoát nợ trần, chẳng may lại có người biết, cho uống thuốc nôn ra cứu được ngay.

Bắt được cọp. — Làng Yên-lạnh thuộc huyện Thanh-ba có săn bắn được một con cọp, đã đem trình tại tỉnh thì đã được tiền thưởng là 30$:0.

LẠNG-SƠN

Cuộc hát làm phúc. — Tối thứ bảy 4 octobre 1924, hồi 9 giờ, các ông tòng sự tòa sứ và các công sở đã mở cuộc hát diễn trò Tiên-cô (Hà-giang-Hương) hạ trần tại chợ tỉnh Lạng-sơn, để lấy tiền giúp các miền bị lụt, người đến xem cũng khá đông, mà số tiền thu được cũng nhiều.

Hồ-văn, Nguyễn-ích-Bình lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Quan công-sứ Châtel đã tới nơi. — Quan công-sứ Châtel đã tới Vinh chiều hôm qua 6 octobre chuyến xe-lửa sớm ở Hanoi về. Đến ngày thứ tư 8 octobre thì quan cai trị Thibaudeau sẽ vào Hà-tĩnh lĩnh Công-sứ tỉnh ấy.

Hỏa-tai. — Chiều thứ sáu vừa rồi, ở công-ti Phạm-văn-Chi bị phát-hỏa, may có nhiều người đến chữa, không có thì cháy hết nhà. Nguyên lúc bấy giờ thợ thuyền sắp nghỉ, sẵn có cái xe ô-tô chữa, bọ tháo lấy essence ra rửa lấy, một anh hút thuốc vô ý vứt ngay tàn điếm vào, nên lửa bùng lên, may chạy vội được mấy cái xe chung quanh, cho nên lửa không bốc to được, duy có một cái xe tháo essence ấy là cháy mất mà thôi, còn không việc gì cả. Thiệt hại độ 300 đồng.

HỎI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ.

nếu các ông đã dùng đủ các món thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc hiệu POMMADE ROYER, dùng độ ngày lắp tức mà chóng khỏi liền.

Ở Paris hỏi tại hiệu bào chế DUPUY, 272, b. St Martin.

Ở Hanoi hỏi tại hiệu Bà. CHASSAGNE

PILULES
APHRODISIAQUES
du Docteur SIMTHS
RẤT nhanh, rất công-hiệu
Chữa các bệnh sinh-dục thái-bần mà không có chi là nguy-hiểm cả.
Chỉ tại phòng thuốc PARAT Paris
Có gửi bán tại:
Hiệu Bào-chế
CHASSAGNE
59 phố Paul-Bert, Hanoi

NHÀ BÀ-CHUÔNG
Tức là hiệu Bào-chế MONTES
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.
Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thần-thể mỏi mệt, gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rao phải, làm cho hay ho vật uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ!
Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy thuốc chứng-chỉ là hay.
Ấy là:
Thuốc nước bổ huyết
MÁU BỔ 1$40

Agents d'Annonces en Europe :
L. MAYENCE & Cie
9, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

Thuốc
Le MUSCOL
Làm cho có sức khỏe
Trị được bệnh huyết suy
làm cho trong máu
thêm chất đỏ
Gửi bán tại:
Hiệu bào-chế CHASSAGNE
59, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thuốc thứ
PARAT
Chữa các bệnh sinh-dục rất nhanh, và hợp phép
RẤT CÔNG-HIỆU
Giá bán 1$10
Chỉ tại phòng thuốc PARAT, Paris
Có gửi bán tại Hà-nội
HIỆU BÀO-CHẾ
CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert

BỆNH
NHỨC ĐẦU
chớ cầm linh đâm vào
Khi mới phải đau thì thấy nhức đầu, đau mặt, rồi sau sinh ra bệnh chóng mặt. Hai bên thái-dương thấy đội mạnh, lại thấy ù-ù, người bệnh thì thấy đau nhức lọ-lăng hình như cái linh nó đâm vào đầu vậy. Rồi thì chuyển-động đến cả tâm can, sinh ra đau bụng, đại gắn, trồng ngực, tiếp các đường mạch máu (mạch máu vung lên, nặng sát các mạch máu, trí-hu), nôn ra. Những đàn bà thì kinh-nguyệt bất đều, mà đau đến lo-lăng, huyết không được sung-túc, thường hay ra mồ hôi, sắc khỏe yếu đần đi. Tuy vậy mà muốn chữa thì uống không khó gì, chỉ dùng thứ thuốc:
Dépuratif
Richelet
có thể khỏi hẳn ngay được các bệnh căn để mắc phải từ trước. Bây giờ các gân cốt lại vận-động như thường.
Thực là một thứ thuốc rất thần-hiệu, chữa khỏi số có đến hàng nghìn bệnh nặn mủ càng bệnh ở ngoài da.
Bệnh đã nặng, đã lâu, đã chuyển sang bệnh gì mặc lòng, dùng thứ thuốc này thì hết ngay, mà không còn một thứ bệnh gì ở người đi nữa, như bệnh phổi con ho mệt, bệnh lọng-bọn hắc lào.
Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » nay có bán ở các hàng thuốc lớn.
Thực là công hiệu!

NHÀ BÀ-CHUÔNG
Tức là hiệu Bào-chế MONTES
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Có bán thứ thuốc:
ELIXIR ANTICHOLÉRIQUE
Thuốc này có trị cả những bệnh: đau dạ dày, đi tả, đau ruột, đi tháo dạ.
CÁCH DÙNG: Cứ trong 24 giờ uống một lần; mỗi lần uống ba hoặc bốn thìa lớn pha với một ít nước lã; trẻ con thì uống ba hoặc bốn thìa cà-phê.
Giá bán: 0$60 một lọ

Ai muốn chữa bệnh lậu cùng các bệnh tiểu-tiện
Nên dùng thuốc:
MYSOL
Làm bằng essence de Santal
Thuốc rất mạnh, mà lại rẻ hơn các thứ
Chỉ tại phòng thuốc PARAT Paris
Gửi bán tại Hà-nội
hiệu bào chế CHASSAGNE
59, phố Paul Bert

Hỡi các ông mắc phải bệnh linh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Bắp-cầu, là một nhà chuyên-trị bảo thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.
Cả cam độ hơn một đồng một lọ.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỜ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở VINH đi bằng ô tô hay là giờ tàng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra bằng ô tô hay là giờ tàng cũng vừa kịp chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Các quí-khách đi lại đường Vinh-Đông hà nên đi xe thờ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt quí khách đánh giây thép trước cho bản-ty. Hễ khi bản-ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; — mà đi ra Vinh-Đông-hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

* ĐƯỜNG SANG LÀO. — Vì độ này bên Lào mưa luôn xe không đi lại được nên xe chúng tôi cũng bỏ không chạy, nhưng đến bắt đầu từ tháng một lấy (Novembre) trở đi thì mới lại chạy.

SỐ THẤY CON DẤU ĐÂY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO
thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền
PACHOD Frères & Cie LYON

ATOPHAN-CRUET
THUỐC ATOPHAN-CRUET
Trừ các bệnh đau lát-léo và gân cốt
Thuốc pháp
Ở Pháp quốc làm

LỤC-TỈNH TÂN-VĂN NHỰT-BÁO
(Xuất-bản mỗi ngày 2.500 tờ)
6 trương
GIÁ BÁN BÁO:
Một năm ..... 12$00
Sáu tháng 6.50
Ba tháng 3.50
Báo-quán ở tại đường Catinat, số 157, Saigon (Cochinchine)
Tôn-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp-quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin lạ xảy ra trong thuộc Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ-nhơn thâu nhận.

Nhà Sản-đồ « TÂM-TÂM » ở Hà-nội, ở phố hàng Trống Chuông, thợ chụp ảnh cũng vẽ bằng tờ tâm gọi nông.

NHÀ BÀ-CHUÔNG
Tức là hiệu Bào-chế MONTES
54, Phố Paul-Bert, Hanoi
Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.
Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.
Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là:
Cachets du Docteur Rascol
0$60 một ống sáu cachets

ŒNO KOLA COCA
RƯỢU BỔ
酒補
J. BLANC (để nhất hạng bảo-chế)
Ong L. BLANC (người nối-nghiệp)
HANOI (Bắc-kỳ)
Giá bán 2$40 một lít
Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một chén con
每日食前飲一二次
Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC
51, phố Trần-tiễn (Rue Paul Bert) Hanoi

AI MUỐN LÀM GIÀU
Bỏ ra 20 quan mà may ra được
500.000 quan
Mua một cái trái-dơn của Công-ty Panama, có rút số 42 hoàn lại 500 quan của Công-ty Panama ở trên. Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì 17 tháng nộp 40 quan, theo như lệ định trong luật. (Như vậy mỗi ngày để dành mấy xu, có thể trở nên giàu có được).
Hễ nộp tiền ra đến là được ngay cái số có trái-dơn mà mình mua được ngay, rồi mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-dơn trúng số về là của mình được tiền người ta đã nộp hết tiền rồi đó. Mỗi trái-dơn trước sau thế nào cũng trúng một lần 500.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại 40.000 quan. Mỗi năm đến kỳ rút số, hơn 2 triệu lần.
Như vậy mua trái-dơn thì nào còn lợi, không khi nào thiệt.
CÓ NHỮNG LỜ SAU NÀY:

136 lô.	500.000 quan	200 lô.	5.000 quan
130 lô.	250.000 —	1.320 lô.	3.000 —
26 lô.	100.000 —	13.200 lô.	500 —
200 lô.	40.000 —	1.700 790 lô.	400 —

Hễ nộp đủ 17 kỳ 20 quan, tự cuộc nộp từ, mỗi năm nộp một kỳ trái-dơn nữa là xong. Cần là được lĩnh nguyên tiền, không phải trừ vào tiền nữa, mỗi lần rút số có nhiều người trúng một trái bằng nhau thì chia đều trúng số, không phải rút lại. Cho nên là trúng bằng lý dùng với số trái-dơn đã gửi nhà ngân hàng, nên nhà ấy có trái-dơn, có số đến trúng được, theo như điều khoản trong bản trái dùng ngày 15 Mars 1924. Bản trái đã in ra một bản luận bắc chứng. Ai cần cho cho nhà số trái đơn, không có điều gì phải nghi ngờ cả.
Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.
Cho ngài muốn rút số trước thì số ấy tại ghi ngày 20 quan đến nhà.
BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France
R. C. MARSEILLE 6576

Cartier Vingerton — Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-CHẤN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)